

Формування нової ідентичності в студентські роки

А.А. Гужва

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Для людини властиво змінюватись упродовж всього життя – здобувати нові знання, ототожнювати себе з тими чи іншими соціальними спільнотами, поставати перед вибором. Напевно, що інтенсивність цих процесів неоднакова в різні періоди і залежить як від особистісних вікових, так і від соціокультурних факторів. Зрозуміло, що світоглядні стратегії молоді, що приходить до ВНЗ, є особливо вразливими з багатьох причин: проблеми вибору, зміна соціального середовища, збільшення відповідальності і т.д. Виховна робота викладацького колективу здатна не тільки зменшити цю вразливість, але й сформувати нову групову ідентичність. Яка саме ідентичність стверджується у студентські роки?

З моменту появи університетів як соціальних інституцій, в них готувалась еліта суспільства, яким давали якісні знання та прививались високі цінності. Доречно згадати героя Булгаковського роману професора Преображенського та його сповнені гордості слова: «Я московський студент, а не Шаріков!». І було б добре, якщо кожен із харківських випускників, з такою ж гордістю казав: «Я – харківський студент!».

Чому саме харківський, а не український, наприклад? До нещодавно провідною була національна ідентичність, але глобальна економіка, сучасні комунікаційні засоби сприяли появі мультикультуралізму та ідентичностей, що існують понад кордонами національних держав. До таких відносяться, наприклад, релігійна та гендерна. На противагу націоналізму висувається поняття планетарного космополітизму (У. Бек). Сьогодні спеціалісти з вищою освітою пересуваються від міста до міста, із однієї країни в іншу та несуть із собою їх власний внутрішній стрижень, що притаманний тільки випускнику ВНЗ. Тож, формування ідентичності «харківського студента» виглядає логічно і раціонально, особливо з урахуванням студентів-іноземців, для котрих нова ідентичність буде доповнювати їх релігійну чи етнічну культуру.

Харків – студентське місто з традиціями, що беруть початок з моменту заснування Харківського університету. Це місто вільномудця-інтелектуала Г. С. Сковороди, нобелівських лауреатів Л. Ландау, І. Мечнікова і С. Кузнеця. Такий далеко не повний перелік символічних імен міста. Але хотілося б звернути більше уваги на

нетрадиційні для нашого суспільства, але класичні для найстаріших університетів Європи та світу методи формування студентської спільноти – мають на увазі ритуали посвят, утаємничені зібрання та інші емоційно насичені практики. Головна ознака таких заходів – певна екзальтованість учасників. Психічні та нервові процеси у такому стані, на думку спеціалістів, характеризуються підвищеною пластичністю і здатністю до сприйняття нової інформації, що спрощує засвоєння нової інформації та поведінкових програм.

Ідентичність не можливо нав'язати, її можна відчувати коли стаєш частиною спільноти, тому важливо залучати студентів старших курсів, щоб новенькі відчували себе співпричетними до студентського братства. Вдалий приклад нетрадиційного залучення у студентство Харкова – це Філософська хода у ХНУ імені В.Н. Каразіна.

Таким чином, при виховній роботі зі студентами важливо усвідомлювати яку саме ідентичність ми пропонуємо їм прийняти, і не боятися впроваджувати емоційно насичені методи, реалізуючи творчі здібності молоді та викладачів.

Література

1. Глобализация и идентичность : хрестоматия / сост. Т. Воропай. – Х. : Эксклюзив, 2007. – 460 с.
2. Гримак Л. П. Терапевтические функции культуры / Л. П. Гримак // Человек. – 2002. – № 4. – С. 75–86.